

Натисніть тут, щоб

КУПИТИ КНИГУ НА САЙТІ

або

замовляйте по телефону:

(0352) 28-74-89, 51-11-41

(067) 350-18-70

(066) 727-17-62

СЕРІЯ «БІБЛІОТЕКА ВЧИТЕЛЯ»

О.М. Добровольська, М.С. Грицина, Л.Л. Заверуха

МАТЕМАТИКА

Конспекти уроків

3 клас

*До підручника
М.В. Богдановича, Г.П. Лишенка*

Тернопіль
Навчальна книга – Богдан

УДК 371.32:51
ББК 74.262.21
Д56

Рецензенти:
кандидат педагогічних наук, доцент
Гладюк Т.В
вчитель вищої категорії, старший вчитель
Походжай Н.Я.

Серію засновано 2007 року

Д56 **Добровольська О.М.**
Математика : конспекти уроків : 3 клас : до підр.
М.В. Богдановича, Г.П. Лищенко / О.М. Добровольська,
М.С. Грицина, Л.Л. Заверуха. — Тернопіль : Навчальна
книга – Богдан, 2014. — 320 с. — (Бібліотека вчителя).

ISBN 978-966-10-1765-7 (серії)

ISBN 978-966-10-3877-5

У посібнику подано розгорнуті конспекти уроків з математики, зміст яких відповідає навчальній програмі МОН України, Державному стандарту початкової загальної освіти та підручнику «Математика. 3 клас» (авт. М.В. Богданович, Г.П. Лищенко).

Пропонуються зразки бесід під час вивчення нового матеріалу, цікаві завдання з лічильним матеріалом та для усного рахунку, нестандартні матеріали ігрового та творчого характеру, різноманітні прийоми роботи над задачами, вправи логічного характеру, схеми, таблиці тощо.

Для вчителів початкових класів і студентів педагогічних навчальних закладів.

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу автора чи видавництва.*

ISBN 978-966-10-1765-7 (серії)
ISBN 978-966-10-3877-5

© Навчальна книга – Богдан, 2014

ОРІЄНТОВНИЙ КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Тема уроку	№ с.	Дата
1.	Повторення вивченого у 2 класі. Числа першої сотні. Запис чисел у вигляді суми розрядних доданків.	7	
2.	Додавання та віднімання чисел в межах сотні. Периметр многокутників.	9	
3.	Ділення та віднімання чисел частинами. Порівняння виразу та числа. Коло. Круг.	11	
4.	Зв'язок дії ділення та віднімання. Перевірка ділення відніманням. Творча робота над задачею.	13	
5.	Рівняння. Корінь рівняння. Розв'язування рівнянь на знаходження невідомого доданка.	15	
6.	Повторення додавання та віднімання виду $38 + 2$, $80 - 4$. Розв'язування задач на знаходження суми.	18	
7.	Додавання і віднімання виду $36 + 7$, $73 - 8$. Порівняння чисел. Розв'язування задач, які включають в себе дворазове збільшення/зменшення числа на кілька одиниць.	20	
8.	Перевірка дії віднімання дією додавання. Складання задач за виразом. Трикутник. Периметр трикутника.	23	
9.	Повторення додавання та віднімання двоцифрових чисел. Складання і розв'язування рівнянь. Розв'язування задач на різницеве порівняння.	26	
10.	Додавання виду $46 + 49$. Розв'язування задач двома способами. Прямокутник. Квадрат.	29	
11.	Віднімання виду $73 - 28$, перевірка віднімання додаванням. Задачі на три дії.	32	
12.	Контрольна робота № 1.	34	
13.	Аналіз контрольної роботи. Повторення таблиць множення чисел 2 і 3. Знаходження значення виразів, що містять дії різного ступеня.	35	
14.	Табель – календар. Розв'язування складених задач, які включають дію множення.	37	
15.	Дія ділення. Назви чисел при діленні. Зв'язок дії ділення з дією множення.	39	
16.	Ділення на 2 і на 3. Знаходження значень виразів на дії різного ступеня.	42	
17.	Множення числа 4 і ділення на 4. Складання і розв'язування рівнянь на знаходження невідомого множника. Творча робота над задачею.	44	
18.	Множення числа 5. Ділення на 5. Знаходження частини від числа. Задачі на порівняння.	47	
19.	Множення числа 6. Ділення на 6. Складання і розв'язування задач за коротким записом. Розв'язування рівнянь.	50	
20.	Одиниці вимірювання часу. Розв'язування задач з використанням одиниць вимірювання часу. Вивчення часу за годинником.	53	
21.	Співвідношення ціни, кількості і вартості. Складання і розв'язування задач. Дії з іменованими числами.	56	
22.	Розв'язування задач, що включають співвідношення ціни, кількості і вартості. Порівняння виразів. Обчислення виразів.	59	
23.	Розв'язування задач на зведення до одиниці. Вирази з дужками. Рівняння.	61	
24.	Повторення і узагальнення вивченого матеріалу. Дії з іменованими числами. Рівняння.	64	
25.	Перевірна робота.	67	
26.	Множення числа 7 та ділення на 7. Задачі на зведення до одиниці.	68	
27.	Вирази з буквеними даними. Задачі, що включають буквені дані.	70	
28.	Розв'язування задач, що містять буквені дані. Кратне порівняння чисел. Обчислення виразів.	73	
29.	Нерівності. Знаходження значень нерівностей. Розв'язування задач.	75	
30.	Обчислення виразів і розв'язування задач, які включають ділення на 7. Кратне порівняння чисел.	78	
31.	Вирази з буквеними даними. Рівняння. Обчислення виразів, що включають ділення на 7.	80	
32.	Повторення і узагальнення. Самостійна робота.	82	
33.	Множення числа 8. Ділення на 8. Обчислення виразів. Робота над задачами.	84	

№ з/п	Тема уроку	№ с.	Дата
34.	Розв'язування задач на зведення до одиниці. Трикутник. Види трикутників. Порівняння виразів.	86	
35.	Знаходження невідомого діленого і дільника. Розв'язування задач складанням рівняння.	88	
36.	Розв'язування задач різних типів. Знаходження значень виразів.	91	
37.	Множення числа 9. Ділення на 9. Задачі на знаходження суми двох добутків. Складання і розв'язування рівнянь.	93	
38.	Складання і розв'язування виразів. Робота над задачами.	95	
39.	Знаходження частини від числа. Розв'язування задач.	98	
40.	Вирази, що включають дію ділення на 9. Розв'язування задач двома способами.	102	
41.	Переставний закон множення. Обчислення виразів.	105	
42.	Сполучний закон множення. Обчислення виразів зручним способом. Творча робота над задачею.	108	
43.	Правило множення числа на 1, на 0. Використання переставного і сполучного законів множення при обчислюванні виразів.	111	
44.	Ділення на 1. Ділення рівних чисел. Розв'язування задач на зменшення або збільшення числа у кілька разів.	114	
45.	Ділення 0. Неможливість ділення на 0. Складання і розв'язування задач.	117	
46.	Повторення і закріплення нового матеріалу.	120	
47.	Контрольна робота №2.	122	
48.	Аналіз контрольної роботи.	123	
	ТИСЯЧА. НУМЕРАЦІЯ ТРИЦИФРОВИХ ЧИСЕЛ		
49.	Нумерація трицифрових чисел. Утворення та запис трицифрових чисел у нумераційній таблиці. Визначення кількості сотень, десятків і одиниць у трицифрових числах.	124	
50.	Запис трицифрових чисел у вигляді суми розрядних доданків. Читання чисел в нумераційній таблиці. Лічба сотнями. Число тисяча.	126	
51.	Розряди. Читання і запис трицифрових чисел. Розв'язування задач на спільну роботу.	128	
52.	Утворення і запис трицифрових чисел. Розв'язування задач.	130	
53.	Додавання і віднімання розрядних чисел. Творча робота над задачею.	132	
54.	Запис трицифрових чисел. Порівняння чисел в межах 1000. Розв'язування задач за схемою. Периметр прямокутника.	134	
55.	Визначення кількості розрядних одиниць у трицифровому числі.	136	
	ВІДНІМАННЯ РОЗРЯДНИХ ЧИСЕЛ.		
56.	Міри довжини. Міліметр. Відношення між одиницями вимірювання довжини. Креслення і вимірювання відрізків.	138	
57.	Кілометр. Порівняння одиниць вимірювання довжини. Вимірювання відрізків.	140	
58.	Міри маси. Грам. Центнер. Тонна. Розв'язування задач.	142	
59.	Повторення і узагальнення вивченого матеріалу. (Виконання додаткових вправ на с. 73.)	143	
60.	Перевірні роботи.	144	
61.	Аналіз перевірної роботи. Робота над помилками.	145	
62.	Додавання і віднімання круглих чисел в межах 1000. Кути. Прямий кут.	146	
63.	Закріплення усного додавання і віднімання круглих трицифрових чисел. Розв'язування задач на зведення до одиниці.	148	
64.	Додавання виду $520 + 340$. Правило усного додавання трицифрових чисел.	150	
65.	Віднімання виду $470 - 320$. Правило віднімання. Розв'язування задачі, що включає знаходження суми двох і трьох доданків.	152	
66.	Усне додавання круглих трицифрових чисел. Розв'язування задач.	154	
67.	Різні способи додавання круглих трицифрових чисел виду $560 + 230$. Творча робота над задачею.	156	
68.	Різні способи віднімання круглих трицифрових чисел виду $860 - 250$. Розв'язування задач.	158	
69.	Додавання виду $230 + 70$ та віднімання виду $200 - 60$. Розв'язування задач.	160	
70.	Закріплення усного додавання і віднімання круглих трицифрових чисел. Знаходження та порівняння периметрів трикутника і прямокутника.	162	
71.	Додавання виду $380 + 590$. Розв'язування задач.	164	
72.	Різні способи віднімання виду $420 - 70$. Шестикутник.	166	
73.	Віднімання виду $650 - 290$. Розширена задача на зведення до одиниці.	168	

Дата _____

Клас _____

УРОК 68

Додатковий
матеріал до уроку

Тема. Різні способи віднімання круглих трицифрових чисел виду $860 - 250$. Розв'язування задач.

Мета. Закріплювати вміння учнів віднімати круглі трицифрові числа різними способами; працювати над розв'язуванням задач на три дії.

Хід уроку

I. Організація класу.

II. Контроль, корекція та закріплення знань.

1. Перевірка домашнього завдання.

• Задача № 524

– Скільки грошей стало в касі на кінець дня? (670 грн стало в касі.)

• Завдання № 525

– Яке слово ви розшифрували? (Покрова.)

– Що дізнались про це свято?

Інформація для вчителя:

Свято Покрови відзначають 14 жовтня. Вперше його почали святкувати в Греції. Воно пов'язане з легендою про облогу Константинополя ворогами і допомогу Божої матері. Мешканці міста зібралися в церкві й молилися в храмі про охорону міста. Опівночі над ними з'явилося видіння Божої Матері – Богородиці, яка підняла над головами людей вишите церковне покривало. Це був своєрідний знак, який символізував майбутню перемогу. Звідси і пішла назва свята – Покрова.

2. Завдання для індивідуального опитування.

Картка 1

1. Сума трьох чисел становить 690. Перше число – 240, друге – на 120 більше, ніж перше. Знайдіть третє число.

$$2. \quad 3 \text{ м } 8 \text{ дм} = \dots \text{ дм}$$

$$700 \text{ см} = \dots \text{ м}$$

$$2 \text{ дм } 6 \text{ см} = \dots \text{ см}$$

$$1 \text{ см } 2 \text{ мм} = \dots \text{ мм}$$

Картка 2

1. Сума трьох чисел становить 920. Сума першого і другого чисел – 490, а другого і третього – 670. Знайди кожне число.

$$2. \quad 4 \text{ м} = \dots \text{ см}$$

$$5 \text{ дм} = \dots \text{ см}$$

$$98 \text{ см} = \dots \text{ дм } \dots \text{ см}$$

$$3 \text{ см } 1 \text{ мм} = \dots \text{ мм}$$

3. Фронтальне опитування.

а) Обчислити.

$$46 \text{ дес.} + 23 \text{ дес.}$$

$$37 \text{ дес.} + 52 \text{ дес.}$$

$$100 + 200 + 300$$

$$200 + 200 + 20$$

$$28 \text{ дес.} + 41 \text{ дес.}$$

$$62 \text{ дес.} + 33 \text{ дес.}$$

б) Завдання № 527.

– Знайдіть помилки в обчисленнях і запишіть правильно.

4. Усні обчислення.

– Обчисліть «ланцюжок».

$$420 + 120 - 400 + 250 - 90 + 300 = \quad (600)$$

$$200 + 180 - 150 + 320 - 500 + 50 = \quad (100)$$

5. Хвилинка каліграфії із завданням.

– Продовж ряд чисел до 500: 375, 380, 385, ...

III. Вивчення нового матеріалу.

1. Пояснення нового матеріалу.

Завдання № 530.

Учні розглядають таблиці. Доходять висновку, що від числа 860 відняти 250 можна трьома способами.

У першому способі від сотень зменшеного відняли сотні від'ємника. Після того від десятків зменшеного відняли десятки від'ємника. Тоді до сотень додали десятки й отримали результат.

У другому способі від зменшеного відняли спочатку сотні, а потім десятки від'ємника.

Третій спосіб: визначають кількість десятків у зменшуваному і від'ємнику, і віднімають їх як двоцифрові числа.

– Обчисліть вирази з коментуванням.

2. Первинне закріплення.

– Обчисліть з коментуванням.

$$480 - 360$$

$$930 - 720$$

$$840 - 420$$

$$670 - 530$$

$$790 - 580$$

$$560 - 260$$

– Обчисліть вирази (завдання № 531) і виконайте перевірку.

Фізкультхвилинка.

IV. Розвиток математичних знань.

1. Розв'язування задачі № 526.

48 кг картоплі – 8 кг крохмалю.

30 кг картоплі – ? кг крохмалю.

– Про що запитується в задачі? (Скільки кілограмів крохмалю можна одержати із 30 кг картоплі?)

– Чи можемо одразу про це дізнатись? Чому? (Не можемо, бо невідомо, скільки кілограмів картоплі потрібно, щоб одержати 1 кг крохмалю.)

– Чи можна дізнатись, скільки кілограмів картоплі потрібно для виготовлення 1 кг крохмалю? (Можемо дізнатись, бо відомо, що з 48 кг картоплі одержали 8 кг крохмалю.)

– Коли дізнаємось, скільки кілограмів картоплі потрібно для виготовлення 1 кг крохмалю, то зможемо дізнатись, скільки кілограмів крохмалю можна одержати із 30 кг картоплі? (Так.)

– Складемо обернену задачу. Із 48 кг картоплі одержали 8 кг крохмалю. Скільки кілограмів картоплі потрібно, щоб одержати 5 кг крохмалю?

2. Розв'язання задачі № 528.

– Чому друга схема не підходить?

– Яке слово треба змінити в задачі, щоб задача розв'язувалась за другою схемою? (Слова «на 60 менше» замінити на слова «на 60 більше».)

– Про що дізнаємось, коли відніmemo від 110 число 60? (Скільки ялинок лісник позначив на зруб.)

– Про що дізнаємось, коли до числа 110 додамо результат першої дії? (Скільки ялинок і сосен лісник позначив на зруб.)

– Про що дізнаємось, коли від 980 відніmemo результат другої дії? (Скільки дерев залишиться на ділянці.)

3. Розв'язання задачі № 529.

$$990 \text{ кг} \begin{cases} \text{Картоплі} - \\ \text{Моркви} - 80 \text{ кг} \\ \text{Буряків} - 420 \text{ кг} \end{cases} \text{ на ? більше}$$

Міркують так: відомо, що у їдальню завезли 990 кг овочів. Відомо, що моркви було 80 кг, буряків 420 кг. Невідомо, скільки було картоплі. Щоб відповісти на запитання задачі, потрібно спочатку дізнатися, скільки кілограмів буряків і моркви завезли у їдальню, для цього потрібно виконати дії додавання. Далі можна дізнатися, скільки кілограмів картоплі завезли. Треба виконати дію віднімання. Маючи ці числові дані, можемо відповісти на запитання задачі.

1) $420 + 80 = 500$ (кг) – буряків і моркви;

2) $990 - 500 = 490$ (кг) – картоплі;

3) $490 - 420 = 70$ (кг)

Відповідь: у їдальню завезли на 70 кг більше картоплі, ніж буряків.

Учні, які розв'язали швидше, виконують завдання № 532.

V. Домашнє завдання.

1. Обчислити вирази (завдання № 533).

2. Розв'язати задачу № 534.

VI. Підсумок уроку.

3. Первинне закріплення.

– Обчислити з коментуванням.

$325 : 5$	$585 : 9$	$498 : 6$	$392 : 7$
$272 : 4$	$576 : 8$	$224 : 7$	$192 : 6$

IV. Розвиток математичних знань.

1. Розв'язування рівнянь (завдання № 1162).

$x \cdot 3 = 966$	$x \cdot 4 = 444$	$x : 2 = 428$
$x = 966 : 3$	$x = 444 : 4$	$x = 428 \cdot 2$
$x = 322$	$x = 111$	$x = 856$
$322 \cdot 3 = 966$	$111 \cdot 4 = 444$	$856 : 2 = 428$
$966 = 966$	$444 = 444$	$428 = 428$

2. Завдання № 1165 (усно).

3. Задача № 1166.

$244 : 2 = 122$ (кг)

Відповідь: одержали 122 кг насіння.

4. Задача № 1167.

$126 : 3 = 42$ (кг)

Відповідь: можна одержати 42 кг олії.

5. Задача № 1168.

1) $72 \cdot 9 = 648$ (кг) – вугілля витратили;

2) $648 : 8 = 81$ (день)

Відповідь: вугілля вистачить на 81 день.

6. Задача № 1169.

1) $300 + 300 = 600$ (кг) жолудів посадили;

2) $600 : 10 = 60$ (кг) – жолудів не зійшло;

3) $600 - 60 = 540$ (кг)

Відповідь: зійшло 540 саджанців дуба.

7. Самостійна робота.

– Виконати ділення письмово.

1 варіант. Завдання № 1170.

$393 : 3 = 131$	$426 : 6 = 71$	$568 : 8 = 71$
-----------------	----------------	----------------

2 варіант. Завдання № 1171.

$535 : 5 = 107$	$340 : 2 = 170$	$915 : 3 = 305$
-----------------	-----------------	-----------------

8. Робота в зошиті з друкованою основою.

V. Підсумок уроку.

VI. Домашнє завдання.

Задача № 1163

1) $600 : 6 = 100$ (кг) – кавунів продали першого дня;

2) $100 + 27 = 127$ (кг) – кавунів продали другого дня;

3) $100 + 127 = 227$ (кг) – кавунів продали за два дні;

4) $600 - 227 = 373$ (кг)

Відповідь: залишилося 373 кг кавунів.

Задача № 1172

$322 : 2 = 161$ (кг)

Відповідь: вийшло 161 кг сухих плодів шипшини.

УРОК 145

Дата _____

Клас _____

Тема. Підсумкова контрольна робота №8 (матеріал для вибору вчителю).

I варіант

1. Математичний диктант.

- Множник 8 і 2. Знайти добуток.
- Ділене 35, дільник 7. Знайти частку.
- У скільки разів 6 менше 12?
- Збільшити 6 на 8.
- Записати число, в якому 5 сот. 4 дес. 2 од.; 4 сот. 3 од.; 7 сот. 1 дес.
- Записати число, в якому 2 од. III розряду, 6 од. II розряду, 8 од.

I розряду; 9 од. III розряду, 4 од. I розряду; 3 од. III розряду, 5 од. II розряду.

- Знайти четверту частину від 24.

2. Обчислити.

$9 \cdot (50 - 41)$	$550 - (60 + 50)$	$30 \cdot 3 \cdot 0$
$35 + 8 \cdot 62$	$40 + (700 - 340)$	$21 \cdot 3 : 1$
$24 : 3 - 2$	$541 - 193 - 128$	$48 : 4 \cdot 6$
$32 : 4 : 2$	$236 + 395 + 187$	$98 : 14 \cdot 100$

3. Розв'язати рівняння.

$$x : 2 = 260 - 20 \qquad x \cdot 16 = 60 + 4$$

4. Знайти частку й остачу. Зробити перевірку.

$$6 : 4 \qquad 7 : 3$$

5. У парку росте 150 каштанів, тополь — на 30 менше, ніж каштанів, а берізок — у 3 рази менше, ніж каштанів і тополь разом. Скільки росте в парку берізок?

II варіант

1. Математичний диктант.

- Множник 6 і 3. Знайти добуток.
- Ділене 45, дільник 9. Знайти частку.
- У скільки разів 4 менше 16?
- Збільшити 7 на 6.
- Записати число, в якому 8 сот. 6 дес. 3 од.; 2 сот. 5 од.; 3 сот. 7 дес.
- Записати число, в якому 5 од. III розряду, 8 од. II розряду, 2 од.

I розряду; 4 од. III розряду, 2 од. II розряду; 7 од. III розряду, 1 од. I розряду.

- Знайти третю частину від 24.

2. Обчислити.

$9 \cdot (11 - 5)$	$760 - (30 + 80)$	$40 \cdot 4 \cdot 0$
$40 + 7 \cdot 6$	$450 + (600 - 250)$	$31 \cdot 2 : 1$
$36 : 4 - 9$	$720 - 324 - 296$	$46 : 2 \cdot 4$
$54 : 6 : 3$	$135 + 407 + 329$	$72 : 12 \cdot 100$

3. Розв'язати рівняння.

$$x : 2 = 340 - 20 \qquad x \cdot 39 = 70 + 8$$

4. Знайти частку й остачу. Зробити перевірку.

$$7 : 4 \qquad 8 : 3$$

5. Підсобне господарство мало 70 свиней, корів — у 2 рази більше, ніж свиней, а коней — на 20 більше, ніж свиней і корів разом. Скільки у господарстві було коней?

Додатковий
матеріал до уроку

Навчальне видання

Добровольська Оксана Михайлівна
Грицина Мар'яна Степанівна
Заверуха Людмила Любомирівна

МАТЕМАТИКА

Конспекти уроків

3 клас

До підручника М.В. Богдановича, Г.П. Лишенка

Головний редактор *Богдан Будний*
Редактор *Марія Мигаль*
Обкладинка *Аліни Воронкової*
Комп'ютерна верстка *Тетяни Золоєдової*
Технічний редактор *Оксана Чучук*

Підписано до друку 04.08.2014. Формат 60x84/8. Папір офсетний.
Гарнітура Таймс. Умовн. друк. арк. 37,20. Умовн. фарбо-відб. 37,20.

Видавництво «Навчальна книга – Богдан»
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців,
виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК № 4221 від 07.12.2011 р.

Навчальна книга – Богдан, просп. С. Бандери, 34а, м. Тернопіль, 46002
Навчальна книга – Богдан, а/с 529, м. Тернопіль, 46008
тел./факс (0352) 52-19-66; 52-06-07; 52-05-48
office@bohdan-books.com
www.bohdan-books.com

ISBN 9789661038775

